

Luku 12: Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Kuvatehtävä s. 94

Mikä on pilakuvan sanoma ja mitä symboliikkaa kuva sisältää?

- Valtion velka kuvataan isoksi ja ahneeksi käeksi. Käellä on suu koko ajan auki, valmiina ottamaan ruokaa.
- Lintu (eli hallitus) näännyttää itsensä ruokkimalla käkeä (eli velkaa), joka kasvaa koko ajan.
- Lintu on pieni, joten se saa ruokittua isoa lintua vain vähän.
- Linnun lentorata symboloi taloussuhdanteita. Lentorata päättyy laskusuhdanteeseen, mikä viittaa Suomen taloustilanteeseen (vuonna 2014).
- Pilapiirtäjän mielestä Suomi velkaantuu koko ajan lisää, eivätkä hallituksen toimet riitä velan maksamiseen.

Perustehtävät

1. Mitä tarkoitetaan julkisen talouden kestävyysvajeella?

- Julkisen talouden tulot ovat pitkällä aikavälillä menoja pienemmät.
- Ilman menojen leikkauksia tai verojen korotuksia tämä johtaa valtion pysyvään velkaantumiskierteeseen.

2. Laadi luettelo, josta käyvät ilmi kuntien taloudellisten ongelmien syyt.

Näkökulmia:

- Kuntien lakisääteisten tehtävien määrä on kasvanut. Valtionosuudet eivät ole nousseet samassa suhteessa kuin kunnan tehtävät ovat kasvaneet ja yleinen hintataso on noussut.
- Talouden taantuessa valtion tulot pienenevät ja niiden mahdollisuudet tukea kuntien taloutta heikkenevät. Myös kuntien saama rahamäärä kunnallisverosta ja yhteisöveron tuotosta pienenee laskukaudella.
- Valtio on laskenut valtion tuloveroa, mikä on pienentänyt verokertymää. Tämän vuoksi valtion mahdollisuudet rahoittaa kuntia ovat heikentyneet.
- Ikärakenteen muutos vähentää kuntien tuloja ja muuttaa menojen suhdetta. Lisääntyvien vanhustenhoitomenojen vuoksi käytettävissä oleva raha muihin menoihin pienenee.

Syventävät tehtävät

3. Pohdi, miten kuntien taloutta voitaisiin kohentaa.

Näkökulmia:

- Joissain kunnissa voisi olla vielä varaa kiristää kunnallisveroa tai kiinteistöveroa.
- Kunnat voisivat miettiä tarkemmin, kuluuko rahaa johonkin tarpeettomaan.
- Houkuttelemalla uusia asukkaita tai yrityksiä verotulot lisääntyvät. Kunnat voivat myydä tuloille tonttimaata halvalla. Myös brändiin kannattaa panostaa.
- Hyvät tietoliikenneyhteydet voivat houkutella ihmisiä etätöihin.
- Kunnat voisivat myydä omaisuuttaan.
- Kunnat voisivat edelleen lisätä yhteistyötään. Kuntayhtymä on yleinen kuntien yhteistyömuoto esim. koulutus- ja terveystalouden järjestämisessä.

- Soteuudistus muuttaa paljon kuntien taloutta, mutta sen vaikutukset ovat vielä epäselvät (vuonna 2021).

4. Kumoa väite: Suomi on poikkeuksellisen velkainen maa.

- Suomen valtiolla ei ole paljon nettovelkaa. Nettovelka saadaan, kun bruttovelasta vähennetään käteisvarat, talletukset ja osakesijoitukset sekä lainasaamiset.
- Kansainvälisesti verrattuna Suomen valtionvelan määrä on maltillinen.
- Julkisyhteisöjen näkökulmasta Suomi on velaton, koska mm. eläkerahastojen vuoksi varoja on enemmän kuin velkoja.

5.

a) Selvitä netistä, mitä eri luottoluokkia valtioille voidaan antaa.

- Luottoluokituksia tekevilla yrityksillä on hieman toisistaan poikkeavia luottoluokkia.
- Esimerkiksi Moody's-luottoluokittajan luottoluokitus on seuraavanlainen:
 - Korkein laatu: Aaa
 - Korkea laatu: Aa1, Aa2, Aa3
 - Vahva maksukyky: A1, A2, A3
 - Hyvä maksukyky: Baa1, Baa2, Baa3
 - Täyttää velvoitteensa: Ba1, Ba2, Ba3
 - Korkea luottoriski: B1, B2, B3
 - Erittäin korkea luottoriski: Caa1, Caa2, Caa3
 - Lähellä maksukyvyttömyyttä: Ca
 - Maksukyvytön: C

b) Millainen luottoluokitus on seuraavilla mailla: Ruotsi, Kreikka, Saksa, Espanja, Yhdysvallat ja Venäjä?

- Opiskelijan oma vastaus.

Aineistotehtävät

6. Lue valtiovarainministeriön tiedote kestävyysvajeen tilanteesta vuonna 2020.

a) Miten tiedotteesta käy ilmi, että arviot kestävyysvajeen määrästä ovat epävarmoja?

- Arvio kestävyysvajeesta oli pienentynyt noin 10 % edellisen puolen vuoden aikana.
- Koronapandemian kaltaiset ennakoimattomat tilanteet vaikuttavat kestävyysvajeeseen.

b) Mitä tiedote kertoo korkojen merkityksestä kestävyysvajeeseen?

- Julkisen velan matala korko vähentää kestävyysvajetta.
- Toisaalta matalasta korkotasosta on enemmän haittaa kuin hyötyä julkiselle taloudelle, sillä työeläkerahastot tuottavat tuolloin heikosti. Matala korkotaso kertoo myös heikoista kasvunäkymistä.